

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2S/50/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8021200558
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 09. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Morozová Nemcová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8021200558.4

Rozhodnutie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Morozovej Nemcovej a členov senátu JUDr. Mariana Hoffmanna, PhD. a doc. JUDr. Petra Molitorisa, PhD. (sudca spravodajca), v právnej veci žalobcu A. B., C. B. XX, proti žalovanému Centrum právnej pomoci, kancelária Prešov, Masarykova 11, Prešov, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného zo dňa 06. októbra 2021 č. KaPO/18866/2021, ČRZ: 108470/2021 takto

rozhodol:

I. Z r u ť u j e rozhodnutie žalovaného č. KaPO/18866/2021, ČRZ: 108470/2021 zo dňa 06.10.2021 a vec vracia žalovanému na ďalšie konanie.

II. P r i z n á v a žalobcovi úplnú náhradu trov konania voči žalovanému.

o d ô v o d n e n i e :

I.

Priebeh administratívneho konania a obsah napadnutého rozhodnutia

Žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci zo dňa 04.10.2021 žalobca požiadal o poskytnutie právnej pomoci pre spísanie ústavnej sťažnosti a zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd, Ústavný súd SR“). Ústavnou sťažnosťou mienil žalobca namietat' porušenie jeho práva na spravodlivé súdne konanie uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd, Najvyšší súd SR“) sp. zn. 1Oboer/8/2021 zo dňa 27.07.2021 a uzneseniami všeobecných súdov, ktoré mu predchádzali, teda uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „krajský súd“) sp. zn. 6CoE/18/2019 zo dňa 29.10.2019 a uznesením Okresného súdu Prešov (ďalej aj „okresný súd“) sp. zn. 79Er/770/2012 zo dňa 07.03.2019, ktorým okresný súd zamietol návrh žalobcu na zastavenie exekúcie.

V žiadosti žalobca uviedol, že najvyšší súd odmietol jeho dovolanie z dôvodu, že nebolo spísané advokátom, čím nebola splnená jedna zo zákonných podmienok dovolacieho konania vymedzená v ustanovení § 429 ods. 1 CSP.

Žalobca v odôvodnení žiadosti poukázal na to, že nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Už vo svojom dovolaní označil povinné zastúpenie advokátom za diskriminačné, keďže v jeho prípade pri protizákonnej exekúcii konajúce súdy povolili vymáhanie úžery, teda 29,99 % ročný úrok z úveru a rovnaký úrok z omeškania. Poukázal aj na to, že má súdnym exekútorom zakázané nakladať svojim majetkom, preto nemá možnosť zabezpečiť si zastúpenia advokátom v dovolacom konaní. V dovolaní poukázal tiež na to, že mu žalovaný v inej veci nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci, keďže priemerný mesačný započítateľný príjem žalobcu

presahoval 1,6 násobok sumy životného minima a žalobca tak nespĺňal podmienku materiálnej núdze. Pritom bola zo strany žalovaného ignorovaná skutočnosť, že tento príjem je postihovaný protizákonnou exekúciou a skutočný majetok žalobcu nedosahuje výšku sumy exekúcie. V doplnení dovolania zo dňa 22.05.2020 uviedol, že o pomoc žiadal aj združenie „spotrebiteľské centrum“, to mu však pomoc odmietlo s odôvodnením, že už veľakrát namietali pred súdmi Slovenskej republiky takýto špecifický prípad týkajúci sa neplatných zmluvných podmienok spôsobujúcich nerovnováhu v právach a povinnostiach spotrebiteľa, námietky však ostali bez povšimnutia a protizákonné exekúcie zostali v platnosti. Dovolanie doplnil aj podaniami z 25.07.2020 a z 02.01.2021. Počas celého tohto obdobia Okresný súd Prešov nezaslal dovolanie Najvyššiemu súdu SR, preto opätovne doplnil dovolanie podaním zo 16.02.2021, v ktorom uviedol, že to, že nie je zastúpený pri dovolaní advokátom je skutočnosť hodná osobitného zreteľa, keďže využil všetky možné dostupné prostriedky, aby získal zastúpenie advokátom.

Najvyšší súd v rozhodnutí zo dňa 27.07.2021 uvedené argumenty vôbec nespomenul a ani na ne vôbec neprihliadol. Najvyšší súd vo svojom uznesení uviedol zoznam advokátov vedených Slovenskou advokátskou komorou, ktorý je dostupný na jej internetovej stránke, ale neuviedol zoznam tých advokátov, ktorí poskytujú svoje služby zadarmo S poukazom na odmietnutie dovolania sa dovolací súd nezaoberal prípustnosťou podaného dovolania. Najvyšší súd sa vôbec nezaoberal otázkou neplatnosti zmluvnej podmienky, ktorá nebola individuálne dohodnutá a spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa.

Pokiaľ ide o súdy nižších stupňov, nezastavením nezákonnej exekúcie zo strany Okresného súdu Prešov a Krajského súdu v Prešove došlo k ignorovaniu Slovenskou republikou ratifikovanej medzinárodnej zmluvy o ochrane spotrebiteľov Smernice Rady 93/13/EHS z 05.04.1993 a tým k porušeniu práva žalobcu na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

Prílohou žiadosti žalobca predložil rozhodnutia všeobecných súdov, ktoré mienil napadnúť ústavnou sťažnosťou, prílohy k posúdeniu hmotnej núdze a ďalšie listiny súvisiace s exekučným konaním, ktoré bolo predmetom rozhodovania všeobecných súdov.

Žalovaný rozhodol rozhodnutím č. sp. KaPO/18866/2021, ČRZ: 108470/2021 zo dňa 06.10.2021 o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci žalobcovi, vrátane predbežného neposkytnutia právnej pomoci.

V napadnutom rozhodnutí žalovaný poukázal na § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z. z.“), čl. 127 ods. 1 ústavy, § 122 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde, § 124, § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, 429 ods. 1 CSP, § 202 ods. 4 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov, v znení účinnom po 31.03.2017 (ďalej len „Exekučný poriadok“)

V odôvodnení rozhodnutia žalovaný uviedol, že dospel k záveru o zrejmej bezúspešnosti sporu, pričom prihliadal na obsah žalobcom predložených uznesení konajúcich všeobecných súdov, ako aj na vyjadrenie žiadateľa v časti B.1 žiadosti.

Žalovaný poukázal na stabilizovanú judikatúru ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti. Konkrétne poukázal najmä na uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 271/2018, v ktorom

ústavný súd vyslovil, že ak sťažovateľ napriek riadnemu poučeniu nespĺnil podmienku, v danom prípade prípustnosti kasačnej sťažnosti podľa § 449 SSP, nemožno dospieť k záveru o tom, že jej odmietnutie najvyšším súdom z tohto dôvodu by mohol zakladať porušenie sťažovateľom označených práv.

Tento záver ústavného súdu možno podľa žalovaného aplikovať aj na prípad žalobcu, keďže nesplnenie podmienky povinného zastúpenia žiadateľa ako dovolateľa advokátom a následné odmietnutie dovolania, čiže zákonný postup súdu, nemôže zakladať porušenie základných práv a slobôd žiadateľa, a postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva alebo slobody žiadateľa. Žalovaný konštatoval, že z opakovane judikovaného právneho názoru ústavného súdu vyplýva, že obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania, resp. strany sporu. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne konformný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a bez znakov arbitrárnosti. Na základe tohto názoru žalovaný konštatoval, že podanie ústavnej sťažnosti v predmetnej veci by malo za následok jej odmietnutie z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Žalovaný tiež konštatoval, že rozhodnutie najvyššieho súdu, proti ktorému mieni žalobca podať ústavnú sťažnosť, je rozhodnutím o dovolaní proti uzneseniu vydanému v exekučnom konaní, proti ktorému nie dovolanie prípustné podľa § 202 ods. 4 Exekučného poriadku.

Pokiaľ ide o možnosť porušenia základných práv a slobôd žalobcu uznesením Krajského súdu v Prešove zo dňa 29.10.2019, konštatoval žalovaný uplynutie dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti. Uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 29.10.2019 bolo konečným rozhodnutím, proti ktorému nebol prípustný riadny ani mimoriadny opravný prostriedok. Z dovolania žalobcu vyplýva, že uznesenie krajského súdu mu bolo doručené dňa 18.12.2019, preto dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti pre porušenie základných práv a slobôd žiadateľa uplynula dňa 18.02.2021 (správne malo byť zrejme 18.02.2020, pozn. súdu). Vzhľadom na nesplnenie podmienky, že spor nie je zrejme bezúspešný, a teda k nesplneniu jednej z troch kumulatívnych podmienok na priznanie nároku na právnu pomoc, žalovaný uzavrel, že nie je nevyhnutne potrebné zaujať stanovisko k tomu, či žalobca spĺňa podmienku stavu materiálnej núdze a podmienku hodnoty sporu. Pokiaľ ide o žiadosti žalobcu o predbežné poskytnutie právnej pomoci z dôvodu hroziaceho nebezpečenstva zmeškania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti žalovaný uviedol, že predbežná právna pomoc nebola žiadateľovi priznaná, pretože rozhodol o nároku na právnu pomoc ešte pred uplynutím žiadateľom označenej lehoty, rizikom zmeškania ktorej žalobca odôvodňoval svoju žiadosť.

Žalovaný napokon poukázal na to, že žalobca má možnosť pri podaní ústavnej sťažnosti požiadať o ustanovenie právneho zástupcu priamo ústavný súd podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

II.

Argumenty žalobcu v podanej správnej žalobe

Žalobca v správnej žalobe doručenej Krajskému súdu v Prešove dňa 25.10.2021 podrobne rekapituloval obsah žalobou napadnutého rozhodnutia žalovaného a uviedol, že toto rozhodnutie je arbitrárne a vychádza z nesprávne zisteného skutkového stavu.

Žalobca tiež v plnom znení rekapituloval dôvody uvedené v žiadosti adresovanej žalovanému zo dňa 04.10.2021 a poukázal na dôvodnosť ústavnej sťažnosti, ktorú mienil podať proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1Oboer/8/2021 zo dňa 27.07.2021, uzneseniu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6CoE/18/2019 zo dňa 29.10.2019 a uzneseniu Okresného súdu Prešov sp. zn. 79Er/770/2012 zo dňa 07.03.2019.

Poukázal na to, že z judikatúry ústavného súdu, ktorú vo svojej žiadosti citoval vyplýva, že povinnosťou súdu je riadne odôvodniť svoje rozhodnutie. Podľa názoru žalobcu najvyšší súd vo svojom rozhodnutí iba citoval teóriu uvedenú v zákone o povinnom zastupovaní advokátom, no úplne ignoroval argumenty

dovolatela svedciace o tom, že z objektívnych a zákonných dôvodov nemohol byť zastúpený advokátom už pri spísaní dovolania. Tieto skutočnosti mali byť najvyšším súdom vyhodnotené ako okolnosti hodné osobitného zreteľa.

Žalobca v správnej žalobe tiež predniesol argumenty týkajúce sa dôvodov, pre ktoré malo byť v jeho prípade dovolanie považované za prípustné. Poukázal na to, že dovolaním napadnutý výrok krajského súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany prevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy aj keď sa na príslušenstvo neprihliada. Rozhodnutie krajského súdu záviselo aj od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Napokon odvodzoval prípustnosť dovolania od znenia § 243 ods. 1 Exekučného poriadku, podľa ktorého exekučné konania začaté pred 1. novembrom 2003 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. októbra 2013, ktoré pripúšťali aj dovolanie v exekučných veciach.

Žalobca nesúhlasil so svojvoľným výkladom žalovaného, ktorý vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu zo dňa 29.10.2019, ktoré mienil žalobca napadnúť ústavnou sťažnosťou spolu s uznesením najvyššieho súdu zo dňa 27.07.2021 konštatoval, že žiadateľovi dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti uplynula dňa 18.02.2020 a teda ústavná sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu by bola podaná oneskorene. Žalobca poukázal na ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde, z ktorého okrem iného vyplýva, že ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

Žalobca z uvedených dôvodov trval na tom, že žalovaný nesprávne nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci napadnutým rozhodnutím zo dňa 06.10.2021, žiadal zrušiť rozhodnutie žalovaného v celom rozsahu a priznať mu nárok na právnu pomoc. Žiadal tiež priznať náhradu trov konania vo výške 104 eur pozostávajúcu z náhrady za stratu času a peňazí pri vypracovaní správnej žaloby.

III.

Vyjadrenie žalovaného k podanej správnej žalobe

K správnej žalobe sa podaním zo dňa 24.11.2021 vyjadril žalovaný. V plnom rozsahu zotrval na skutkových a právnych záveroch uvedených v napadnutom rozhodnutí. Poukázal na možnosť žalobcu požiadať podľa čl. 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde o ustanovenie právneho zástupcu priamo ústavný súd. Uviedol, že nevie, či žalobca túto možnosť využil, pokiaľ však uprednostnil správnu žalobu je zrejmé, že v čase rozhodnutia o nej bude lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti uzneseniu najvyššieho súdu zo dňa 27.07.2021 celkom určite zmeškaná.

Z obsahu správnej žaloby nie je podľa žalovaného možné jasne vyvodiť, čo presne považuje žalobca za nezákonné v napadnutom rozhodnutí. Javí sa však, že žalobca ako laik vlastnou interpretáciou právnych noriem dospieva k výkladu, ktorý zapadá do jeho predstavy úspechu v spore, unikajú mu však významné súvislosti.

Žalovaný považuje svoj postup za zákonný a napadnuté rozhodnutie bolo podľa neho vydané v súlade s právom po stránke obsahovej aj formálnej.

Napokon žalovaný namietal aj výšku trov uplatnených žalobcom a navrhol nepriznať žalobcovi náhradu trov konania v prípade úspechu.

Žalobu označil za šikanóznú a zbytočne zaťažujúcu súdny systém Slovenskej republiky.

IV.

Replika žalobcu

Žalobca reagoval na vyjadrenie žalovaného replikou doručenou krajskému súdu dňa 23.05.2022.

Uviedol, že vyjadrenie žalovaného nereflektuje podanú správnu žalobu. K tvrdeniam žalovaného o možnosti žalobcu požiadať o ustanovenie právneho zástupcu priamo ústavným súdom žalobca namietal, že by žalovaný mal uviesť aj presný údaj, v koľkých prípadoch prijal ústavný súd sťažnosti osôb nezastúpených advokátom pri spisovaní sťažnosti na ďalšie konanie a ustanovil im právneho zástupcu, inak sa táto možnosť javí ako iluzórna.

Žalobca ďalej argumentoval v prospech prípustnosti dovolania s poukazom na § 243b ods. 1 Exekučného poriadku a dospel k záveru, že žiaden zákon nemá prednosť pred princípom ochrany spotrebiteľa podľa Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Poukázal pri tom aj na znenie čl. 7 ods. 2 a ods. 5 ústavy a judikatúru Súdneho dvora EÚ. K úvahám žalovaného o tom, či žalobca podal včas ústavnú sťažnosť a o možnostiach žalovaného pomôcť žalobcovi v prípade jej nepodania s ohľadom na uplynutie zákonnej dvojmesačnej lehoty žalobca uviedol, že predmetom tohto súdneho sporu nie je samotné podanie ústavnej sťažnosti, ale nezákonný postup žalovaného, ktorý nepriznaním nároku na poskytnutie právnej pomoci poškodil žalobcu.

VI.

Posúdenie podstatných skutkových zistení a právne argumenty

Krajský súd v Prešove ako správny súd vecne príslušný podľa § 10 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) a miestne príslušný podľa § 13 ods. 1 SSP preskúmal napadnuté rozhodnutie žalovaného, ako aj postup, ktorý jeho vydaniu predchádzal v rozsahu žalobných dôvodov v zmysle § 134 ods. 1 SSP, oboznámil sa s obsahom administratívneho spisu žalovaného a na základe splnenie podmienok uvedených v § 107 ods. 2 SSP vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania.

Podstatou konania v správnom súdnictve je preskúmať zákonnosť rozhodnutí postupov orgánov verejnej správy. Úlohou súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Úlohou správneho súdu v tomto konaní bolo na základe podanej správnej žaloby preskúmať zákonnosť postupu, ako aj rozhodnutia žalovaného č. sp.: KaPO/18866/2021, ČRZ: 108470/2021 zo dňa 06.10.2021, ktorým žalovaný nepriznal žalobcovi nárok na poskytovanie právnej pomoci v právnej veci ústavnej sťažnosti pre porušenie jeho základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10boer/8/2021 zo dňa 27.07.2021 a uzneseniami všeobecných súdov, ktoré mu predchádzali, teda uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6CoE/18/2019 zo dňa 29.10.2019 a uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 79Er/770/2012 zo dňa 07.03.2019.

Podľa § 2 ods. 2 SSP každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy,

nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

Podľa § 177 ods. 1 SSP správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

Podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP, správny súd rozsudkom zruší napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy, ak je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. tento zákon sa vzťahuje na poskytovanie právnej pomoci: a) v občianskoprávných veciach, obchodnoprávných veciach, pracovnoprávných veciach, rodinnoprávných veciach, v konaniach o oddlžení podľa osobitného predpisu, v konaní pred súdom v správnom súdnictve a v týchto veciach aj v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „vnútroštátne spory“), b) v cezhraničných sporoch v občianskoprávných veciach, obchodnoprávných veciach, pracovnoprávných veciach a v rodinnoprávných veciach, c) v azylových veciach, v konaní o administratívnom vyhostení a v týchto veciach aj v konaní pred súdom v správnom súdnictve a v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky, d) oznamovateľovi protispoločenskej činnosti v konaniach súvisiacich s podaním oznámenia okrem trestného konania a konania o správnom delikte, a e) osobe, voči ktorej bola pozastavená účinnosť pracovnoprávneho úkonu podľa osobitného predpisu v konaniach súvisiacich s podaním návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

Podľa § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 327/2005 Z. z. na účely tohto zákona je právnou pomocou poskytovanie právnych služieb osobe oprávnenej podľa tohto zákona v súvislosti s uplatňovaním jej práv, ktoré zahŕňajú najmä právne poradenstvo, pomoc pri mimosúdnych konaniach, vrátane sprostredkovania riešenia sporov formou mediácie, spisovanie podaní na súdy, zastupovanie v konaní pred súdmi a vykonávanie úkonov s tým súvisiacich a úplné alebo čiastočné uhrádzanie nákladov s tým spojených.

Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak: a/ jej príjem nepresiahne 1,4 násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom, b/ nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a c/ hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch.

Podľa § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihliadne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremiľčalo, a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

Žalovaný nepriznal žalobcovi nárok na poskytnutie právnej pomoci z dôvodu podľa § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 327/2005 Z. z. z toho dôvodu, že jeho ústavnú sťažnosť proti rozhodnutiam krajského súdu a najvyššieho súdu považoval za zrejme bezúspešnú. Vo vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho súdu dospel žalovaný k záveru, že ústavná sťažnosť by bola odmietnutá ako zjavne neopodstatnená a vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu by bola ústavná sťažnosť odmietnutá ako podaná oneskorene, keďže lehota na jej podanie uplynula podľa žalovaného dňa 18.02.2020, teda ešte v čase pred podaním žiadosti žalovanému o priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci.

Správny súd v prvom rade poukazuje na to, že podľa ustálenej rozhodovacej praxe súdov pre záver o nenaplnení požiadavky podľa § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 327/2005 Z. z. nestačí, že zrejmu bezúspešnosť sporu nemožno vylúčiť, ale je nevyhnutné, aby bezúspešnosť sporu žiadateľa bola taká jednoznačná, že je zrejma už na základe zbežného posúdenia veci. V opačnom prípade ide len o možnú bezúspešnosť sporu, ktorá sama o sebe nevyklučuje žiadateľa z nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa označeného zákona. Treba mať na zreteli, že rozhodovanie o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. môže mať za určitých okolností za následok ohrozenie, resp. obmedzenie práva na súdnu a inú právnu pomoc garantovaného ústavou, preto je nanajvyš nutné brať do úvahy čl. 13 Ústavy tak, aby do tohto práva bolo zasiahnuté skutočne len v nevyhnutnej miere a vždy v súlade so zákonom.

Aj zákonodarca v dôvodovej správe k zák. č. 327/2005 Z. z. uviedol, že pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihliada len na formálne preskúmanie odôvodnenosti návrhu žiadateľa. Keďže by však nebolo žiadúce, aby zodpovedný orgán prejedikoval možný výsledok sporu z vecnej stránky a tým zasahoval do právomoci súdu, zamietnutie žiadosti o poskytnutie právnej pomoci z tohto dôvodu bude prijateľné iba v zrejmych prípadoch, napr. uplynutie prekluzívnej lehoty (rozsudok Najvyšší súd SR sp. zn. 7Sžo/55/2016 zo dňa 28. 03. 2018).

Z ustanovenia § 1 zákona č. 327/2005 Z. z. vyplýva jeho účel, a to vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv a prispieť k predchádzaniu právnych sporov. Štát potom sám, resp. v prevažnej miere, znáša náklady za poskytnutie právnej pomoci znevýhodneným osobám. V takom prípade je viac ako vhodné stanoviť podmienky, za ktorých bude takáto forma právnej pomoci fyzickým osobám patriť, a to predovšetkým v snahe vylúčiť zneužívanie tejto právnej úpravy. Jednou z takýchto podmienok je skutočnosť, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu (§ 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 327/2005 Z. z.). Samozrejme, nie je úlohou správneho orgánu prejedikovať výsledok konania vo veciach podľa § 3 zákona č. 327/2005 Z. z. z vecnej stránky. Za plne opodstatnené však treba považovať oprávnenie správneho orgánu, aby skúmal, či v konkrétnom prípade nejde u žiadateľa o zneužitie práva, alebo napr. či už zo skutkových tvrdení žiadateľa (bez potreby vykonávať dokazovanie) nie je nepochybné, že jeho návrhu nemožno vyhovieť, napr. z dôvodu zániku práva uplynutím času alebo ak je v dôkaznej núdzi. Za obdobnú treba považovať i situáciu, ak žiadateľ vyvracia skutočnosti, ktoré už boli záväzne vyriešené v iných konaniach, alebo ak nemôže v súdnom konaní dosiahnuť úspech z procesných dôvodov, napr. z dôvodu včasného nepodania opravného prostriedku, resp. jeho neprípustnosti podľa procesných predpisov (rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 2Sžk/18/2020 z 15.12.2021).

Podľa názoru správneho súdu žalovaný prekročil rozsah svojho oprávnenia pri preskúmaní podmienky nevyklúčenia zrejmej bezúspešnosti sporu, keď posudzoval začiatok plynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu krajského súdu zo dňa 29.10.2019 a následne uzavrel, že táto by bola podaná oneskorene. Toto posúdenie plynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti žalovaným ide podľa názoru správneho súdu nad rámec požiadavky formálneho preskúmania podmienok konania pred ústavným súdom. Pokiaľ žalovaný v rámci skúmania splnenia procesných podmienok pre podanie ústavnej sťažnosti pristúpil k hodnoteniu zachovania zákonnej dvojmesačnej lehoty, bolo potrebné, aby v odôvodnení svojho rozhodnutia reflektoval aj znenie štvrtej vety § 124 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti

vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

Žalobca nesporne mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie) podal, pričom rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Oboer/8/2021 zo dňa 27.07.2021) bolo žalobcovi doručené dňa 18.12.2019.

S poukazom na už uvedené skutočnosti bolo teda žiaduce, aby žalovaný v prípade, ak dospel k záveru o zrejmej bezúspešnosti ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu krajského súdu z dôvodu uplynutia lehoty na jej podanie tento svoj záver riadne odôvodnil a vysporiadal sa tak aj so znením už citovanej časti § 124 zákona o ústavnom súde, vo vzťahu ku ktorej už existuje aj stabilizovaná judikatúra ústavného súdu (napr. uznesenie Ústavného súdu SR č. k. II. ÚS 596/2021-16 zo dňa 09.12.2021 a tam uvedená judikatúra).

Z tejto judikatúry vyplýva, že moment uplynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo napadnuté mimoriadnym opravným prostriedkom posudzuje ústavný súd vždy v kontexte toho, či bol mimoriadny opravný prostriedok (v danom prípade dovolanie) uplatnený riadne. Pokiaľ teda žalovaný dospel k záveru, že podanie ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu krajského súdu už neprichádza do úvahy pre uplynutie zákonnej dvojmesačnej lehoty, nebolo pre riadne odôvodnenie jeho rozhodnutia v tomto smere postačujúce iba strohé poukázanie na to, že rozhodnutie krajského súdu je konečné a dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti uplynula dňa 12.02.2020. Žalovaný sa mal vysporiadať aj s otázkou, prečo ani preukázané podanie mimoriadneho opravného prostriedku nemalo za následok plynutie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti až od oznámenia rozhodnutia o dovolaní žalobcu, ako to vyplýva z § 124 zákona o ústavnom súde, a teda prečo nie je možné v danom prípade uvažovať o uplynutí lehoty na podanie ústavnej sťažnosti až dňa 24.11.2021 (uznesenie najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania bolo žalobcovi doručené dňa 24.09.2021). Rozhodnutie teda mal žalovaný odôvodniť tak, aby bez ďalších pochybností bolo z argumentácie v ňom uvedenej žalobcovi zrejmé, že jeho žiadosti nemožno vyhovieť pre zrejmu bezúspešnosť ústavnej sťažnosti, keďže táto by vo vzťahu ku krajskému súdu bola odmietnutá ako oneskorene podaná.

Na základe uvedeného preto správny súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného nezodpovedá svojim odôvodnením kritériám kladeným na rozhodnutie správneho orgánu v zmysle § 47 správneho poriadku, je teda nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a je potrebné ho z dôvodu podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP zrušiť.

Správny súd tu pripomína, že v zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikovaného v Zbierke pod č. R 3/2014 za rozhodnutie vydané v súlade so zákonom nemožno považovať rozhodnutie, ktoré je zrozumiteľné iba pre správny orgán, ktorý ho vydal.

Správnemu súdu neprislúcha spôsobom presahujúcim akceptovateľnú mieru dopĺňať, resp. absentujúce argumenty správneho orgánu nahrádzať svojimi a vyvodzovať z nich závery, ku ktorým mal dospieť správny orgán, ktorého postup a úvahy mali byť obsahom odôvodnenia jeho rozhodnutia, pretože takáto aktivita presahuje rámec preskúmvacej právomoci súdu a zároveň zasahuje do sféry kompetencie správneho orgánu v agende vymedzenej zákonom (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Asan/9/2019 zo dňa 29.01.2020). Vzhľadom na tieto skutočnosti nenahrádzal správny súd odôvodnenie rozhodnutia žalovaného svojim rozhodnutím, ale rozhodol o zrušení napadnutého rozhodnutia a jeho vrátení žalovanému v zmysle § 191 ods. 4 SSP na ďalšie konanie, v ktorom žalovaný bude postupovať podľa právneho názoru správneho súdu vysloveného v tomto rozhodnutí a svoje rozhodnutie riadne odôvodní aj s prihliadnutím na závery rozhodovacej činnosti ústavného súdu v obdobných veciach.

O trovách konania súd rozhodol s prihliadnutím na § 167 ods. 1 SSP tak, že priznal žalobcovi voči žalovanému právo na plnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania, keďže žalobca mal vo veci plný

úspech. O výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

Rozhodnutie prijal senát správneho súdu v pomere hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustná kasačná sťažnosť v lehote 1 mesiaca od doručenia rozhodnutia krajského súdu oprávnenému subjektu, ktorú je potrebné podať na Krajský súd v Prešove (§ 443 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 444 ods. 1 SSP).

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť označenie napadnutého rozhodnutia, údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 sa podáva (ďalej len „sťažnostné body“), návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh). Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti (§ 445 ods. 1,2 SSP).

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom.

Tieto povinnosti neplatia, ak má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c) a d), je žalovaným Centrum právnej pomoci (§ 449 ods. 1,2 SSP).